

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä MaRa) kiittää mahdollisuudesta lausua valmiuslain varautumisvelvollisuuden ja valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista. MaRa toteaa lausuntonaan valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta seuraavaa.:

MaRa katsoo, että muistiossa on tarkasteltu varautumisvelvollisuutta kattavasti ja perustellusti. MaRa pitää tärkeänä, että työryhmä on kiinnittänyt muistiossaan erityistä huomioita turvallisuusympäristössä tapahtuneeseen muutokseen ja yksityisen sektorin keskeiseen rooliin julkisissa palveluissa.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

-

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Työryhmä on todennut perustellusti, että julkishallinto on nykyisin riippuvainen yksityisen sektorin tuottamista palveluista ja katsoo, että julkishallinnon velvollisuutta huolehtia varautumisesta myös ostopalvelutilanteessa, kuten tukipalveluja sopimusperusteisesti hankkiessaan, on syytä nykytilanteeseen nähden säännösperusteisesti korostaa (Luku 5.3).

MaRa toteaa, että yksityisten ruokapalvelutuottajien osuus julkisyhteisöjen järjestämisvastuulla olevien palvelulaitosten aterioista oli noin viidennes kaikista tuotetuista aterioista (2019, 74 miljoonaa ruoka-annosta). Yksityisiä ruokapalveluita käytetään eniten sosiaalihuollon palvelulaitoksissa (mm. tehostettu palveluasuminen) ja kotihoidon ateriapalveluissa. Tämän lisäksi muun muassa kuntien ja hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla olevien muiden lakisääteisten ruokapalvelujen ulkoistaminen lisää yksityisten ruokapalveluyritysten merkitystä. Uuden

hallitusohjelman kirjaukset pyrkivät lisäksi tukemaan kilpailua julkisrahoitteisessa toiminnassa, kuten ruokahuollossa.

Työryhmä ehdottaa, että valmiuslakiin olisi sisällytettävä säännös, joka velvoittaa varmistumaan varautumisvelvollisuuden toteutumisesta myös silloin, kun varautumisvelvollinen hankkii tehtäviensä hoitamista tukevia palveluita sopimusperusteisesti yksityisiltä yhteisöiltä. Tavoitteena on, että varautumisvelvollinen varmistaisi järjestämisvastuulleen kuuluvia palveluita hankkiessaan, että se pystyy suoriutumaan tehtäviensä hoitamisesta myös mahdollisissa sopimuksen päättymistilanteissa ja erilaisissa häiriötilanteissa.

MaRa toteaa, että julkisyhteisöjen järjestämisvastuulla olevien ruokapalvelujen osalta tilaajan ja ruokapalveluntuottajan sekä yleisesti alan toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen on varautumisen kannalta keskeisessä roolissa ja sen tukemiseen tulisi panostaa nykyistä enemmän. Normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeustilanteissa korostuu erityisesti alueellinen yhteistyö. Lakisääteisten ruokapalveluiden tai kriittisille toimijoille tuotettavien ruokapalveluiden jatkuvuuden kannalta on myös keskeistä tunnistaa huoltovarmuuskriittiset toimijat.

Työryhmä ehdottaa, että yksityisen sektorin varautuminen on syytä jättää edelleen erityissääntelyn, sopimusten ja vapaaehtoisuuden varaan (Luku 5.4).

MaRa pitää hyvänä huomiona, että Huoltovarmuuskeskuksen yhteydessä toimivat sektorit ja poolit pitävät yllä ja kehittävät toimialansa huoltovarmuutta ja jatkuvuudenhallintaa. On hyvä, että yritysten varautuminen perustuu tältä osin vapaaehtoisuuteen. MaRa toteaa, että Huoltovarmuusorganisaation Elintarvikehuoltosektorin poolien välinen yhteistyö ja uuden Ruokapalvelupoolin perustaminen tukevat jatkossa nykyistä vahvemmin ruokapalvelutoimijoiden varautumisesta, siihen liittyvää yhteistyötä ja muun muassa hyvien toimintamallien jalkauttamista.

Työryhmä ehdottaa, että varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä olisi syytä täsmentää ja tavoitteena on, että se olisi toteutettavissa normaalien toimintamenojen rajoissa (Luku 5.5.).

MaRa korostaa, että sopimusperusteisissa palveluissa, kuten ulkoistetuissa ateriapalveluissa, varautumisesta voi aiheutua yksittäiselle ruokapalveluntuottajalle merkittäviä lisäkustannuksia, huomioiden esimerkiksi palveluntuottajalta edellytettävät vararuokajärjestelyt. Palvelusopimuksissa on siksi tärkeä korostaa varautumisvelvollisen ja palveluntuottajan välisiä vastuita sekä yhteistyön muotoja häiriö- ja poikkeustilanteissa sekä huomioida myös mahdolliset varautumisen aiheuttamat lisäkustannukset.

Kunnioittavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Virpi Kulomaa

valmiuspäällikkö

Kulomaa Virpi

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry